

TELEGRAFUL ROMAN.

N° 24. ANULU XI.

Telegrafu'le este de doua ori pe septimana: joi'a si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu hani ga'a, prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretu'le pnenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciele' din Monarhia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu 24. Martiu 1863.

In'sciintiare de pnenumeratiune la

„Telegrafulu Romanu“

pe patrariulu alu doilea (Aprile, Maiu, Iuniu) alu anulu 1863. Pretiulu pe unu patrariu de anu: pentru Sabiu 1 f. 75; pentru districte si provinciele Monarchiei austriace 2 f.; pentru Principatele romane unite si preste totu strainatate 3 f.

Abonaminte se primescu si pe jumtate si pe trei patrare de anu.

Cei-ce dorescu a ave acestu diuariu, suntu invitati a-si tramito abonamintele la „Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiu, carea a ngrijitu, ca pentru tēmpulu, catu voru dura conferintiele natiunale si diet'a, T. R. sa casa de trei ori pe septemana fara urcarea pretiului. —

Editor'a „Tel. Rom.“.

Depesie telegrafice.

Vien'a 1 Apr. c. n. Conte Apponyi nu mai e Iudex Curiae.

Conchiamarea dietei transsilvane se ascepta nemidilocitu. — „Herm. Ztg“ etc.

Atin'a 31|19 Martiu. Astadi Adunarea natiunala a proclamatu in unanimitate de rege constitutiunala alu Elleniloru pre Principele Guillaume George alu 2-lea fiu alu Principelui Danimarcei, cu numele de George 1-iu rege alu Elleniloru.

S'a otaritu ca successorii sa profeseze ritulu ortodoxu, si Adunarea va alege o Comissiune de trei membrii, care sa se duca la Copenhag'a spre a oferi regelui corona in numele natiunei Ellene.

Aici este o bucuria generala. „Buciumulu“.

S a b i i u in 22 Martiu. La list'a personala pentru Tabl'a regeasca, precumu o adusera aceea „Magyar Saito“ si „Ung. Nachricht“ corespondintele lui „Herm. Zeitung“ face reflectiunea, ca in acea lista sau consideratu diferitele confessiuni, denumindu-se membri de conf. rom. cath. 3 de cea ref. 3, de cea lut. 1., de cea gr. cat. 3, si de cea greco-orientala totu 3. Ne luamu voia a reflecta corespondintelui, ca noi membrii gr. orient., de si Confesiunea orientala este cea mai numeroase, amu aflatu numai doi, adeca pre dd. Mihailu de Orbonasiu si Georgiu Romanu, dar amu dori ca cuvintele corespondintelui sa devina adeveru.

Congregatiunea Comitatalui Hunedorei.

Congregatiunea comitatului din Comitatu acest'a tēnutu in Dev'a s'a nceputu in 11|23, si s'a finitu numai in 15|27 Martiu a. c. Iata aci cateva trasuri mai insemnate din aceste siedintie:

Luni in 11|23 Martiu deschise Ill. Sa D-lu Comite Supremu si presiedinte Bar. Fr. Nopcea prim'a siedintia dupa tote formalitatile usuate, cuventandu in limb'a magiara si romana. Se ceti apoi ratiotiniulu Comitatalui si alte ordinatiuni esmise de la locurile mai innalte, intre care si resolutiunea prea gratiosa caira Comitatu Solnocului de midilocu. Dlu Vicariu gr. catol. P. Petru raspunde presiedintelui in limb'a romana, descoperindu-si multiemita pentru Diplom'a din 20 Octobree 1860, rogandu pe D. Presiedinte, ca sa puceada cu tota increderea in membrii comitatului la afacerile Comitatalui. Din partea magiariloru raspunde Dlu Conte Bethlen Olivier, camu in intielesulu, ca pentru a nu

perde terenulu legiuitu in acesta stare apasatore (nyomasztó állapot) primescu si ei provisoriuulu, accentuandu, ca candu ai dice: „de sila bucurosu.“ Cinci insi dintre membrii romani ai Comitatalui asterm Presiedinteli in scrisu o rogare, conformu cu § 29 din instructiunea provisoria, pentru a pote propune Comitatalui unu proieptu spre a se vota Maestatei Sale Ces. Reg. Apostolice o adresa de multiemita pentru Diplom'a din Octobree si pentru tote intentiunile cele prea parintesci, ce le are Prea naltu — Acelasi, etc. etc.

Presiedintele primesce rogarea si promite pentru siedintia urmatore. Dlu Conte Bethlen dice, ca-si reserva dreptulu de a cuventa la timpulu seu, daca se va desbate adresa. Se propune apoi candidatiunea pentru posturile cardinale, si anumitu pentru Iudii supremi si Vice-Comiti. Totu in siedintia accast'a se desbatu si alte lucruri amenunte, intre cari si redicarea unui officiolatu nou, care sa aiba in evidintia referintiele catastrale, si care officiolatu apoi sa se plateasca dupa fia care fumu cu cate 10 cr. Inzadaru radicara unii si altii cuventu, ca acestu principiu nu corespunde cu dreptatea, si ca n'ar fi cu cale, ca si celu ce are mosti intinse si Curti boeresci, sa plateasca totu numai cate 10 cr., catu si seraculu, carele abia-si pote plecã capulu in colibuti'a sa, si ca ar' fi mai convenibilu a se face aceasta plata noua dupa fiorinii de contributiune ori dupa proportiunea mostei, inzadaru d'icu, pentru ca majoritatea nu se invoiește, si veti sci prea bine, cine face prin comitete majoritatea.

Marti in 12|24 Martiu se deschide la 10 ore a dou'a siedintia, si in locu ca sa se fia luat proiectulu adresei de multiemita inalte, se incepe votisarea, carea se intinde pana catra trei ore dupa amiadi. Timpulu era asiã dara innaintatu, cea mai mare parte a membriloru de Comitatu parasira sala, candu Dlu Presiedinte cere a i se imanuã proiectulu de adresa, provocandu pe Notariulu ca sa-lu ceteasca.

Poftesce apoi Dlu Presiedinte pe Protopopulu Ratiu, ca se-i dea o scurta deslusire despre scopulu si cuprinsulu acestui proieptu. Acest'a descoperẽ pe scurtu, ca intregulu proieptu contine numai o multiemita simpla catra Maestate, pentru diplom'a din 20 Octobree si pentru tote intentiunile cele prea parintesci dovedite prin atatea ordine prea gratiose, si mai vertosu eaci prin instructiunea provisoria sau induratu a luã in parinteasca privire si class'a tieraniloru, si asiã prin urmare si a Romãniloru deschidiendu-le calea a pote luã parte la tote afacerile publice si la tote drepturile, rezervate pana aci numai classeloru privelegiate, si a rogã pe Maestatea Sa pentru organisarea definitiva pe calea dietala. Ill. Sa D. Presiedinte cu provocare la o ordinaciune presidiala, ce contine, ca sa nu suferẽ in desbaterile comitatului frecãri nationale, raspunde ca acelu proieptu nici decumu nu-lu pote slobodi la pertractare, ci-lu va priimi si inaintã la loculu seu, numai ca Adresa din partea membriloru romani. Membrii romani ai Comitatalui uimira cu totii la acestu respunsu, si numai atunci li se deschisera ochii a potea intielege, intre ce impregiurari seriose si triste se afla, denegandulise chiaru si unu proieptu simplu de adresa catra Maestate, pe care Comitatalu avea voia a-lu modifica dupa cumu i-arũ fi placutu, si candu o simpla amintire despre class'a tieraniloru seau a Romãniloru se cualificã de esprimeri iritatore. Siedintia se inchide si proieptulu mentionatu se inapoiãza ca se-lu subscrie numai membrii romani ca adresa de multiemita, asternuta numai din partea lorũ.

D. L. Barcai - multiemesce presiedintelui, eaci n'a sloboditu proieptulu la desbatere, si face cunoscutu, ca daca membrii romani ai comitetului asternu Maiestatei Sale adress'a, atunci si d-loru membrii unguri, inca voru dá o adresa. Siedintia se inchide numai dupa trei ore.

In 13|25 Martiu, serbandu biserica apuseana Bun'a vestire, nu se tiene siedintia.

In 14|26 Martiu, sub verificarea protocolului, la loculu unde sau facutu amintire despre adress'a mentionata, se scóla Protopopulu Ratiu, si imanuandu Dlu Presiedinte adress'a, isi descopere parerea sa de reu, caci o asemenea adresa de multiemita catra Maiestate nau potutu esí din sinulu comitetului cá corpu reprezentativu, si se róga a se luá la protocolu observatiunea: ca membrii romani ai comitetului, numai de aceea asternu aceasta adresa extra dominium, pentru ca nu i s'a datu locu a se pertractá in proieptu. Dlu Presiedinte respunde vorbitoriului ceva camu aspru, dice ca aci s'au enunciatu odata obiectulu acest'a, si mai multu nu se póte discutá. Magiarii strigara: helyes! Conte Bethlen dice, ca pe siedintia viitoare si membrii magiari ai comitetului inca voru asterne o adresa.

La tote acestea numai atát'a suntemu siliti a observá cu parere de reu, ca nici unulu dintre membrii romani n'au cugetatu nice prin visu, cumu ca Magiarii voru privi unu asemenea proieptu de adresa, cá unu felu de demonstratiune, — dupa cumu s'a privitu: si cu atátu mai putienu au potutu crede cinevá, ca unu proieptu atatu de nevinovatu nu va putea fi priimitu a se pertractá in Comitetu. Sau mai luatú apoi innainte si alte amenunte, precumu: restituirea Subjideloru processuali, dotarea plaiesiloru s. a.

Sa cetitu apoi rezultatulu candidatiunei.

Fiindu ca cei mai multi dintre membrii comitetului se departara pe a casa, asiá verificarea protocolului s'a incredintiatu magistraturei pe diu'a urmatóre, adeca 15|27 Martiu, in care di au asternutu si membrii magiari ai Comitetului adress'a lorú.

Adunarea Comitetului din Alb'a inferioare.

Abrudu-satu in 14|26 Martiu 1863.

Domnule Redactoru!

Pana veti primi si alte detaiuri despre adunantia Comitetului nostru din Alb'a inferioare, amu crediutu, ca nu voiú comite nici o gresiela, (Nici cea mai mica! Red.) deca grabescu a servi cu acestu raportu facutu si restrinsu mai alesu la obiectele pertractate, — onoratului publicu cetitoriu, — crediendu ca acela nu potinu se intereséza si de ponderos'a cauza a acestui Comitetu. —

Mei nainte in sa de a me lasá in descrierea celor petrecute in cele doua Siedintie ale acestui comitetu, si pentru mai bun'a oientare a on. publicu cetitoriu, nu potú lasá neamintita acea impregiurare, ca de si populatiunea romana a Comitatului Albei inferioare forméza majoritate absoluta, ea totusi d'abia au fostu representata prin douadeci de individú, in sa nici acesti'a se scie ca cine suntú, dupa ce numele acelor'a nu sau potutu ceti prin nici unu jurnalú, séu actu oficiosu. — Lasandu in sa la o parte acest'a, sa trecemu „ad rem“.

Dupace in ca in 10|22 Martiu dupa mediadi, poteai vedea prin Aiudu ici colea adunandu-se memdrii Comitetului, deodata se sciri dorintia D. Comite supremu George Pogany, ca pela 5 ore ser'a aru dori tienerea unei conferintie premitive, cu scopu, cá facendu agendele Comitetului cunoscute, sa aiba privilegiu membrii aceluasi de a se consultá despre ele mai nainte de a fi acelea obiectulu desbaterei in Comitetu.

In 11|23 Martiu diminétia la 10 ore, adunati fiindu toti membrii Comitetului in sal'a Comitatului, si unu numeru mare de auditori, — dupa care invitandu-se d. Comite supremu, prin o deputatiune micsta, din Unguri si Romani, intrá in Sal'a intre „Eljen!“ si „se traiésca!“ ocupandu-si loculu destinatú; de unde mai nainte, cetindu numele membriloru Comitetului, prin o cuventare potrivita scopului, facendu cunoscuta situatiunea comitatului, declara adunantia de deschisa. — La ordinea dílei au fostu obiectulu celu d'antáiu, promulgarea Instructiunei provisorie pentru municipiile comitatense. Cetindu-se acest'a prin notariulu primariu in limb'a magiara, era a se procede mai departe, de cumva la propunerea d. fiscalu Nicol'a nu s'ar fi cetitu acea Instructiune si in limb'a romana, ceea-ce s'au aprobatu cu unanimitate. Magiarii, cu absolut'a lorú majoritate, nevrendu a se declará tocmai pe fatia, cumca ei nu priimescu Instructiunea, la moti-

unea cunoscutului oratore D. Zeik au votatu, a se insemná numai la protocolu, ca Instructiunea s'au cetitu si publicatu. Minoritatea romana din contra au declaratú, ca ea in principiu priimesce Instructiunea, si votéza multiumita Maiestatei Sele c. r. pentru preinalt'a ngrijire si de natiunea romana. — La ordinea dílei au urmatu apoi Decretulu guberniale, pentru sistemisarea submediciloru din acestu comitatu, Decretulu pentru tienerea in evidentiua a Catastrului de pamentu, unulu pentru maierile (?Red.) din Belgradu, si iara altulu, pentru reclamatiunile de militia; tote aceste obiecte, pelanga potina desbatere, remasera pedecise, si indreptato la maideparte-a ngrijire a Regimului, carele a dispusu si pana acumu asuprale. — La cetirea decretului — pentru rescumperarea Ieleriloru sau nascutu dispute ferbinti pro si contra, in sa fara de resultatu, pentruca majoritatea magiara si acesta cauza o-au indreptatu la dieta, — minoritatea romana si deastadata remase numai cu notitia protocolului. — Fiindu timpulu dupa mediadi, d. Comite supremu au denumitu o comisiune micsta din optu membrii, pentru intocmirea protocolului Siedintiei; apoi au urmatu prándiu stralucitu la d. Comitele, unde au luatú parte si din membri romani multi insi. (Va urmá).

Adunarea districtuala a tierci Fagarasiului.

Fagarasiu in 28 Martiu 1863.

In urm'a convocarei din 9. a lunei curente se aduna Comitetulu Centrale alu Districtulu Fagarasiu si tinu in 23, 24, si 25 ale l. c. a dou'a adunare dela infiintiarea lui. La 9 ore se aflau toti membri in sal'a siedintieloru, de unde prin o deputatiune se invitá Ill. Sea D. Capitanu Supremu, care sosindu, fu intempinatu cu aclamatiune „sa traiésca!“ — Dupa care luandu presidiulu, deschise Siedintia I. cu o cuventare solenna, in care areta Adunarei satisfacerea, ce o simte vediendu membrii Comitetului municipale adunati de a dou'a ora spre consultarea afaceriloru administrative ale Districtului; si desfasiurandu folósele vietiei constitutiunale, recomandá membriloru Comitetului neclatita credintia cátra Maiestatea Sea c. r. Apostolica, simtieminte de multiumire pentru parinteasca ngrijire a Maiestatei Sele fatia cu toti subditii sei din tote clasele societatei si fatia cu tote popórele imperiului Seu. Finindu-si simburós'a cuventare, resuna din partea tuturoru unu entusiasticu „se traiasca Maiestatea Sea Imperatorele.“ La ordinea dílei vani mai antáiu citirea rescriptului imperatescu cá respunsu la representatiunea Comitetului municipale a Solnocului interioare.

D-lu Notariu primariu Spiridonu Fetti cá referinte face propunere, sa se faca Maiestatei Sele o adresa de multiumire din partea Comitetului Districtuale pentru simtiemintele cele parintesci pronunciate in acelu rescriptu. —

D-lu fiscalu Ioanne Romanu e de parere, ca sa nu se faca din mai multe motive. Aceast'a aduse cu sine o desbatere mai indelungata, dupa carea presiedintele enuntia votulu eclatantei majoritati de 26 contr'a 3, ca se se faca acea adresa, pentru a carei compunere se denumi o Comisiune din sinulu Comitetului, carea sa o aduca pe diu'a viitoare in Comitetu. (Cuprinsulu acelei adrese-lu vomu publicá de alta data. Red.)

Urmeaza citirea Inaltului Decretu Guberniale din 13 Martiu 1863 n. 5599. pentru incorporarea Dominiului Branu si a Comunelor Zernesci, Tohanulu vechiu si nou, apoi Vladeni si Cintiari la Districtulu Fagarasiului, care s'a luatú cu placere la cunoscintia, si pasindu-se la cele ordinate in acelu Decretu, se alege mai antáiu o comisiune pentru solenel'a transpunere si incorporare a numiteloru Comune la Districtulu Fagarasiului, custatore din 3 membrii: unu ampoiatiu superiore politicu, altulu judiciale si unu membru alu Comitetului Centrale. (D. Vice cap. Dragusianulu, D. Asesore Maieru si D. Maioru pens. de Popa.) In privintia immultirei ampoiatiiloru si a membriloru Comisiunei centrale cu privire la noulu crescamentu s'a otaritu dupa órecari desbateri a se propune immultirea ampoiatiiloru a) politici cu unu Vice-capitanu in gremiu, 2 judi tractuali in sinulu noulu adatementu, 2 Cancelisti si unu chirurgu — b) judiciale cu unu alu doilea presiedinte (Fobiro) in gremiu si la sedria orfanale — cu unu assessoru cá jude singuratecu in sinulu noulu adatementu si 2 Cancelisti la aceasta judecatoria. Se propune si enuntia conclusulu in privintia propunerei pentru immultirea membriloru Comitetului cu 7, asiá cá numerulu membriloru sa devina 40.

Cu citirea altoru mai multe Decrete guberniale, dintre cari aru fi de memoratu acela, prin care se cere parerea Co-

mitetului, cumu s'aru poté mai potrivitu realisá abolitiunile Alodialistiloru conf. § 26 28 din pat. imp. din 21 Iuniu 1854. Inaintatu fiindu tempulu, Siedinti'a prima s'a inchisu la 3 óre d. a. chiamânduse membrii pe diu'a urmatóre.

Siedinti'a a II. se incepù cu verificarea protocolului Siedintiei I; apoi citindu-se adress'a de multumire proieptata, cu putine modificatiune se primesce; si fia carea din Comisiunile alese in Siedinti'a I-si aducu operatele lor, care desbatendu-se s'au priimitu. Urmeaza acuma proieptulu oficio-latului Districtuale si a inspectoriloru bisericesci cá scola-stici despre organisarea mai potrivita a scóloru in privinti'a materiale, adeca pentru introducerea unei contributiuni séu repartituni scolare. Acestu interesantu obieptu aduce cu sine discussiuni mai indelungate si serióse, dupa care se otaresce, ca sa easa o Comissiune mista din partea politicei si a bisericeloru confessiunali, cerea sa mearga din Comunitate in Comunitate si sa cerce cu tóta seriositatea, in care modu voiesu si aru poté Comunele a-si asigurá bun'a esistintia a scóloru lor Comunal, din ce mijloce seu venituri comunali s'aru poté statori lefi bune de invetiatori, fipsandu-se acestea totudeodata peunde numai va fi cu potintia; pentru ca panacându nu voru fi statorite lefi bune de invetiatori prin Comune, pâna atnci reulu simtitoriu, de care sunt cuprinse scolele nostre comunale prin starea lor cea slaba, nu se va poté delatura. —

Vinu mai multe proiepte administrative in privinti'a drumurilor, cáiloru ect., ect., precumu si suplici ale unoru comunitáti si iudividi, a caroru amintire e mai putinu de interessulu publiculu. —

In Siedinti'a III si ultima iaresi se mai citescu óresi cari Decrete guberniale si in fine D-lu Vicecapitanu Dragusianulu face Comitetului centrale propunerea pentru regularea notariateloru comunali prin contragerea mai multoru Comune la unu notaru aptu, si cá Oficiolatulu sa póta pasi imperativu la regularea Notariateloru Comunali, cu atata mai multu ca prin notari neapti nu numai ca se causéza deregatoriiloru atátu administrative, catu si judecatoresci, impedecaminte si neajunsuri, dar chiaru privatii palimescu cea mai mare danna.

Se concludé a se face din partea oficio-latului unu proieptu in aceasta prtivintia si a se asterne Inaltului r. Gubernu spre intarire. — Siedinti'a a III se fini cu unu prandiu stralucitu datu din partea Ill. Sale D. Capitanu, la care luaru parte membrii Comitetului si la carea se ridicara mai multe toasté pentru Maiestate s. a. s. a.

P.

Din valea Muresiului (via Trajana) in Comitatulu Huniadu in Martiu 1863. — (Urmare din nr. trecut).

Reapucându dara firulu celoru mai susu díse, debuie sa marturisim, ca nu e mirare ca in acestu Comiatu din partea Romániloru e mai tacerea mortii, pentru ca: cu cátu teritoriulu ne este mai estinsu, — in aceea si proportiune, fatia cu alte tienuturi, avemu mai de totu putina inteligintia nationala, carei'a se nu-i fia numai pântecele nationalitate. — Asiá dara eata oa Comitatulu Huniadu chiaru cá prefetur'a cea mai mare, si afara de nou creatulu Districtu alu Nasaulului, cea mai romanéscá, nu posedé factorulu celu mai principalu, — va sa dica nu are „capu comme il faut“? — din ce urméza prea firesce, ca acolo unde nu'i capu, „e vai de picioare“. — La noi dara vai de Románi, — cu tóte ca in alte privintie a-cestia facu Comitatulu, — si ca dínsii ar debuí sa-lu si representeze cá Natiune politica etc.; pentru ca vre-o cateva sute familii nerománe, — fosti proprietari mari si mici, — putini meseriasi abiá de dai dómne, séu mesteri strica, mai multi nobili bancrotati seu proletari, cocieri de sänge „nemes“ etc. necompacti nicairi, — ei rasipiti cá fain'a orbului, dupa mintea sanetósa nici ca se potu numi natiune reprezentativa, — si cu tóte acestea sa vedí Dómne! ca acesti'a adeca putinii puri magiari, ceva mai multisiori Románi magiarisati seu renegati, — vre-o cátiva Armeni, Germani, E-vrei si Uj-polgár társak (tigani) cu totulu 3—4000 de suflete imbracati in bunda sínorate, — nu numai ca representeaza in factu acestu Comiatu, cá teritoriu magiaru alu hal-katlanului Hunyady János (nemuritorului Ioann Hunyady) dar ei suntu si chiamati a decide despre sórtea celoru doua sute de mii de Románi din tr'ensulu, — cu tóte ca nici ei afara de tiundre insínorate, — pinteni ruginiti si putina praesa in politica, — firesce dupa sistem'a de nante de 1848 cu alunulu, séu cu charlateria inca nu stau mai cu nimicu mai

bine cu inteligintia cá románii, — va se dica nici ei nu suntu, si nici ca potu fi indestulati cu capulu. —

Promitendu acestea despre starea Comitatului Huniadu in genere, actu viu la faptele intemplete, care nu numai voiescu a le insirá cá noutati, — ci a le si documentá prin date in adinsu culesé, — si lasandu-me de o camu data de politica, cu carea ne aflámu intr'o stare cu totulu ticalósa, — sau asiá dicendu mai ca politicesee nici ca esistámu, din caus'a capulu, Dle Redactoru! si respective din aceea ca putinii amploiati románi, unii suntu prea politicosi, — altii indiferenti, — eara altii venádu numai dupa interese particulare, — cei mai multi temendu-si posturile, ori fiindu slabi la sufletu si la capatina, eara cei mai putini si curagiosi persecutându-se si batendu-se la spate pentru apararea causeloru nationali, si a legiloru imperiali; — trecu la cestiunea ce mi se pare ca aru fi mai de frunte pentru Románii din Comiatu, seu Comitatulu Huniadu, — adeca la a scóloru.

In aceasta cestiune, Domnule Redactoru! cugetu a spune nu numai purulu adeveru, daca dícu ca ne aflámu mai numai in starea cea mai primitiva, — pentru ca mai nu avemu nici scóle populare, — afládu-se cele infintiate in sistem'a absolutistica trecuta, in stare decadiuta si din caus'a nesprigini-rei patriotiloru oficianti politici mai de totulu derapanate, — scurtu cu instructiunea publica suntemu mai acolo, unde ne aflámu nainte de 1848, — pentru ca dela Orestia pre calea Trajana spre Banatu si Ungaria de o parte, — eara prin Valea Hatiegului de alt'a pana la Lugosiu, — Aradu si Caransebesiu, va se dica in totu Comitatulu Huniadu, si in parte in cele invectinate — Carasiu, Aradu si Zarandu, nu esista nici baremu o norma romana, — afara de cea in 1861 infintiate in Dobra, — adeca scóla capitale romana gr. or. a Protopopiatului Dobrei, radicata pana in momentu numai cu 3 clase, prin poterile unite ale locuitoriloru din Protopopiatulu mentiunatu. —

Neavendu dar a vorbi de vre-o scóla mai insemnata, mi iau libertate a vorbi mai pe largu despre acest'a. — Dupa ce de cátra fost'a Locotiintia innalta a Tieréi, — s'a concesu si respective intaritu crearea fundului scolaru, aducédu-se scóla in viétia cu concederea si binecuvéntarea Esc. Sele parintelui Eppu Andreiu Barone de Siagun'a sub auspicele unei Eforii provisorie pana la intarirea Statuteloru scolare, acest'a pana actu nu s'a potutu organisá definitiv, dincause ca Esc. Sea neafládu statutele compuse de Efori'a provisoria potrivite deplinu cu organismulu bisericeii si scólei, — le au retramisu in mai multe renduri spre modificare, — eara mai in fine au aflu a le prelucrá insusi, si dupa ce inca odata le a tramisu Eforiei scolare spre deplinire *) abiá au devenitu intarite cu datulu 8 Ianuaru 1863 demandádu totu dødodata, cá numai decátu pe bas'a acolorasi sa se reorganizeze Efori'a scólei capitale, acésta scóla si tóte scólelele parochiale din Protopopiatu, prin convocarea unui sinodu protopope, statoriu din Preotimea tractuale, si 3 representanti mireni din fiecare Comun'a bisericeasca, alesi in Sinodulu Comunei bisericesci, — carii alegédu unu Comitetu de 10 Representanti preoti si 24 mireni, sub Presidiulu Protopopulu tractualu, sa puna in lucrare cele mai susu díse. — (Va urmá).

Din Bucovina in Martiu. (urmare din nr. tt.)

Inse, díserámu, ca nu scimtu cu care nume sa incepemu miculu siru alu demniloru si pretiosiloru barbatu, eari prin o dovedire apriata si constanta, ca ei pre langa loialtatea lor cea mai stricta ce-i insufletiesce facia cu Guvernulu, mai suntu si amici adeverati ai patriei si locuitoriloru ei, atraserá si cascigara pentru principiulu liberalitatii pre majoritatea dietei; — sa incepemu adeca cu Alexandru Barónulu de Petrino au cu Antoniu Cavalériu de Simonovici: Celu din táiu proprietariu mare alu mosiei Bude-niti **); eara celu alu doilea Subprocuroru-de-statu, asiá

*) Se publica in fasciór'a III. (pentru Martiu a. c.) a „Organulu Pedagogicu.“ (Red.)

**) Fratele mai junu alu Barónulu Nicolaiu de Petrino, fostulu membru in senatulu-imperialu din anulu 1859, carele fu din partea Bucovinei si la M. S. Imperatulu cu E. Sa. Episcopulu Andreiu Barónulu de Siagun'a cá sa se roage de gratioas'a aplacitare a dorintiei tuturor Romániloru de religiunea ortodossa din Austria pentru o mitropolia nationala, a carei rugári resolutiune favoravera se si scie, emisa adeca in 29. Septemvre a acelu anu. Ref.

ensa ca Baronulu Alesandru de Petrino, deputatu din partea proprietarilor mari. Amendoi acesti patrioti ai Bucovinei nobili si zelosi; amendoi inzestrati cu o eruditiune implinita si sciinti sublime; amendoi plini de spiretu si ageri in combinatiuni si judecata: si amendoi oratori escelinti si cu o logica otaritoaria, care tote vedeti-le precatu se pote, din „protocolele stenografice“ ale dietei nostre.

Ce se atinge de Presedintele prezentu alu dietei noastre, Domnulu Eudossiu Cavaleriu de Hormusachi, apoi e superfluu a mai vorbi ceva despre Domni'a Sa; caci lumea noastra si intrég'a civilisatiune presenta, ce afla interesu a sci despre sörtea Bucovinei de 15. ani in cöce, 'l cunöcse pre Dnia Sa dejá bine, si meritele Dniei Sale pentru patri'a si natiunalitatea noastra din Bucovin'a suntu asijdere in comunu cunoscute si recunoscute; pre-cumu e cunoscutu si recunoscutu si aceea, ca recäscigarea autonomiei politice a tierei nostre avemu in cea mai mare parte sa o multiemimu staruintieloru si potriviteloru mesuri advatuite de Dni'a Sa. — Atát'a ansa totusi vremu sa pomenimu, ca cuventulu D-lui Pro-capitanu Eudossiu Cav. de Hormusachi, cu carele deschise sesiunea presenta a dietei, si care cuventu de unii — ce aru vré cá tote in lumea trupeasca sa mearga cum li e pinsu de inchipuiciunea loru cea anca cam pré-viua, se dejudecá, sau mai bine dicându se numi fára judecata, de „pré-centralisticu“ — chiaru acelu cuventu desceptá la noi in consideratiunea solida si omni-circumstatiuale a tierei nostre Bucovin'a, in toti adeveratii patrioti si'n toti bine-cugetatorii o multiemire, lauda si aprobatiune esacta, si aceea cu atát'a-mai multu, cunoscându-se la noi pré bine liberalitatea Domnului Pro-capitanu. Vedemu ca Dnia Lui pastrá si dovedi in cuventulu seu o prudentia si circumpectiune profund-calculata, care netagaduver 'i da testimoniulu celu mai frumosu, cum ca Domniei Sale 'i e preste tote si unicu aminte de binele si folosulu patriei. Earu ce vá dice asiá numit'a lume „federalistica“ despre cuventulu Dniei Sale, le va adnumerá la cont'a acelu scopu sublimu, pentru carele Dia Lui atátea alte sacrificii si tentatiuni grele au mai dusu si pâna acumu in destulu, si care scopu sublimu e binele patriei sale. E de prisosu si nemodestu, dara I-am spune Dniei Sale, ca sa speredie Dnia Lui cu securitate dela istoria si toti cei bine-ganditori — judii cei unici competinti — ca acesti'a nu numai ca facu si voru face tote acele criticári sinistre si ne-cöpte, de nemica; ci 'l voru mai si recompensá pre Domnulu Pro-capitanu pentru acestu cuventu in deplina mesura si cu o adevérata si propria apreñiure si lauda. (Va urmá.)

Principatele romane unite.

Dintr'o corespondintia privata a „Gaz. Trans.“ estragemu urmatórele :

Romani'a se prepara a face mai multe espositiuni, si anume in Bucuresci, in Giurgiu, Plofesci, in Judetiulu Mehedintiu, Vlasca si alte locuri. Se vorbesce si de o espositiune permanenta in Bucuresci dupa modulu celoru din Londr'a, Parisu. etc. —

Poetulu Ioann Vacarescu reposá in 3 Martiu si in 5 fu inmormontatu cu pompa deosebita. In cuventulu funebralu d. I. Eliade Radulescu numi pre reposatulu parintele poesiei române si impreuna-luptatorulu lui Georgiu Lazaru.

Totu din „Gaz. Trans.“ scótemu scirea, ca statulu românú a denumitu agentu oficialu alu seu la Guvernulu Serbiei pre d. T. Callimachi. —

Totu acolo se spune, ca M. S. Dómn'a a pusú pétr'a fundamentala la biseric'a calvinica. Cu ocasiunea acést'a Dómn'a rosti cátra Bar. Eder, consululu imp. austriacu, urmatórele : „Me simtu ferice, fiindu chiamata a pune prim'a pétra a unei biserice consacrate lui Domnedieu de comunitatea evangelica reformata. Vedu totud'aun'a cu o profunda multumire immultindu-se pe pamentulu Romaniei numerulu institutiiloru, care potu aduce acelu, cari suferu, consolatii si adjutórea.“

Ne oprimu la cuvintele acestea marimimöse rostite de Domnitórea Romaniei; dar pe cându suntemu patrungi de innaltulu simtiu de tolerantia religiunara, ce inspira pre Dómn'a, nu potemu a nu dá espressionu profundei doreri a nostre a Romániloru de dincöce, cari trebuie sa vedemu si sa audimu in tote dilele, cumu acelu innaltu simtiu si acele nobile, bá

ne vine a díce esageratu nobile sacrificie, ce le aduce Romani'a pentru óspetii sei de natiunalitati straipe, acesti'a pré adeseori le resplatescu cu calumniári odiose vomite la tota ocasiunea asupr'a statulu Românú.

Russi'a.

Despre sosirea dictatorulu Langievicz pe pamentu austriacu mai aflámu pe urma detaiurile urmatóre. Intre multi alti insurgenti, cari trecura in 19 Martiu c. n. Vislul'a si acároru multime induplecá pre comissariulu c. r. Hassler a se duce in persóna la malulu Vistulei, cátra seara sosi intre multi alii si unu barbatu de statura mica, bine imbracatu, de 36-40 ani si cu elu unu tineru fragedu, amendoi in costumu elegantu polonesu. Intrebându-i comissarulu de paspörte, celu mai betránu arotá unu paspörtu subscrisu de ambasad'a svedesa din Parisu pe numele lui Alessandru Valigorski si fiuiu acestui'a Ladislau. Tinerulu sotiu si unu pachetuiu de bancnote russesci desceptara in comissarulu prepusulu, ca acest'a nu va fi Valigorski, ii vreo alta personalitate insemnata. Comissarulu nu mai lasá din ochi pe ambii fugari, ci mergendu pe urm'a loru pâna la contumacia, iretébá pre alti insurgenti ce stateau pe afara, ca cunöscere-aru ei pre Langievicz? si afirmându ei tramise in casa, sa véda, nu cumva e acolo? si venindu acestia, spusera, ca Langievicz e acolo, acél'a adica micu brunetu, cu barba négra si cu ochelari.

Tocmai atunci esira si cei doi fugari, spre a plecá cu o trasura mai departe. Atunci comissarulu se adressá cátra Langievicz dicându-i pe nume; si elu nu mai negá. In urm'a acestor'a fura dusi intr'o casa, unde petrecura pâna se transpusera la Tarnow. Tinerulu, ce se aflá cu elu, precumu spuseramu, e fiu'a unui generalu russescu, carea facuse cunoscintia cu Langievicz in Itali'a, fusese si acolo adjutant'a lui, apoi se réntorsese in Poloni'a russésca, fu prinsu din partea regimulu pentru tendintie periculöse politice si inchisá intr'o monastire. De acolo fugise in Romani'a si traise pâna pe la inceputulu anulu curinte in Bucuresci. De aci se se dusesse iar in Poloni'a la Langievicz, de care apoi nu s'a mai despartitu, si díce, ca nici nu se va mai despartí. —

Imperatulu au denumitu pre generalulu Berg adlatus alu Mareducelui Constantinu in Poloni'a. —

Trecerea insurgentiloru pe pamentu austriacu urmeaza necontentitu.

Din Leopole se scrie „Pressei din Vienn'a, ca insurgentii adusi acolo, mai cu seama galitani, se dimitu pe acasa. Cei mai multi, díce, suntu ómeni tineri dela 20-30 ani, intré ei câte unii de marime straordinára, dar adesea si tineri cruduti. Imbracamintea loru fórte diferita, cu deosebire se pare ale fi placuta colórea castania. Ei suntu tare nemultiemiti cu conducatorii, cu tieranii si cu multi dintre nobili. De milit'a russésca nu vorbescu cu despretiu; numai pre cosacii fi descriu hotiosi, crudeli si fricosi. Pe descrierile din gazete, care punu numerulu loru multu mai mare, de cumu au fostu, le e fórte necasu, temendu-se ca voru fi acusatí de fricosi. —

Dupa spusele diuareloru competente luptele in Poloni'a duréza necontentitu. Se scrie despre multe loviri in diferite provintie sub diferiti capi, precumu Cieskovski, Miellenk i, Malenczewski, Czengieri, Czechovski, Levandovski. s. a. In Litvania au'luatu revolt'a caracteru religiunaru, luptându-se Polonii incontr'a Russiloru nu numai cá incontr'a inamiciloru sei politici, ci si cá asupr'a dusmaniloru credintiei loru. —

Foile polonese deslusiescu acumu referintiele intre Mieroslavski si Langievicz. Ele constatéza, ca iara desbinarea a fostu idr'a aceea veninösa, ce a nimicitu speranti'a Poloniloru, imputa insa lui Mieroslavski, ca in locu de a se retrage dupa denumirea lui Langievicz de dictatoru, elu tocmai in díu'a urmatóre a publicatu denumirea sea propria.

Preste totu ele descriu pre Mieroslavski cá pre unu demonu reu, care n'au adusu asupr'a patriei, decâtu nefericire.

Burs'a din Vien'a in 21 Mart. (2 Apr.) 1865.

(ne sosindu alt'a pâna la esirea foii).

Metalicele 5%	76. 10.	Actiile de creditu	206. 50.
Imprumutulu nat. 5%	81. 25.	Argintulu	160.
Actiile de banca	797.	Galbinulu	5. 29.